

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

**THE ROLES OF PRINCIPALS AFFECTING THE IMPLEMENTATION OF STUDENT
CARE AND SUPPORT SYSTEM IN EXTRA-LARGE SCHOOLS UNDER THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 2**

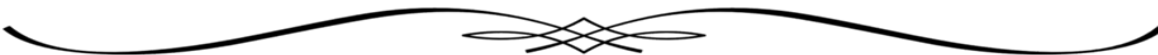
วาทีน สินชู¹, ผศ.ดร.สุดารัตน์ สารสว่าง², ดร.วรรณวิศา สีนุสรณ์ คล้ายจำแลง³

Vatin Sinchu¹, Sudarat Sarnswang², Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang³

¹นิสิตศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Received : March 19,2022

Revised : April 21,2022

Accepted : April 19,2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2) 2)
เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขต
วิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาด
ใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และ 4)
เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 205 คน โดยกำหนดตาม
ตารางสำเร็จของ Krejcie & Morgan [1] จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับสลาก
จำนวนครูตามสัดส่วนของประชากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการ
รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง
0.60 – 1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.963 และค่าความเชื่อมั่นของการ

ดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เท่ากับ 0.964 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการประเมินผล และรายงานผล ด้านการกำกับ นิเทศ และติดตามผล ด้านการประสานงาน และด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร 2) การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมพัฒนาเด็ก และส่งเสริมพัฒนาเด็ก 3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์กับการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.999 และ 4) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านร่วมกันการพยากรณ์การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ร้อยละ 87.10 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ มีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการประสานงาน ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินผล และรายงานผล และด้านการกำกับ นิเทศ และติดตามผล ตามลำดับ

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the level of the roles of principals in extra-large schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. 2) study the implementation of student care and support system. 3) study the relationship between the roles of principals and the implementation of student care and support system. and 4) study the roles of principals affecting the implementation of student care and support system. The samples consisted of 205 teachers in extra-large schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 by using Krejcie and Morgan. The stratified random sampling used simple random sampling was performed by lottery. The instruments used for data collection were 5 point-rating scale questionnaires. The IOC (Index of Item - Objective Congruence) was valued at 0.60-1.00 and reliability of the roles of principals was 0.963 and reliability of the implementation of student care and support system was 0.964. The data analysis was performed by mean and standard deviation. The hypothesis testing used the Pearson product-moment correlation coefficient, multiple correlation, and the multiple regression analysis-enter method.

The research results were as following: 1) the roles of principals was at a high level and in terms of each aspect, it was at a high level in all aspects in descending order, as follows: managing, evaluating and reporting, controlling, supervising and monitoring, coordinating, and promoting, supporting and developing personnel; 2) the implementation of student care and support system and in terms of the individual aspects, it was found to be at a high level in all aspects, in descending order, as follows: knowing

individually students, screening and classifying students, preventing and solving problems, encouraging students, and passing on student; 3) there was a statistically significant positive relationship at .01 between the roles of principals and the implementation of student care and support system. The Pearson's correlation coefficient (r)= 0.999 showed that the two variables had a relationship at high level; and (4) the roles of principals affected the implementation of student care and support system at a level of .01. All aspects of the roles of principals mutually predicted the implementation of student care and support system with a predictive power of 87.10%. Managing had the highest predictive power followed by coordinating, promoting, supporting and developing personnel, evaluating and reporting, and controlling, supervising and monitoring, respectively.

Keywords: Roles of Principals, Implementation of Student Care and Support System, The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และหมวด 4 มาตรา 22 ระบุถึงหลักการจัดการศึกษาว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้ คู่คุณธรรม มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ นั่นคือ เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็น “คนดี เก่ง และมีความสุข” ซึ่งการพัฒนาเด็กนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียน ก็เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวลความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคม [2]

ด้วยสภาพสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กนักเรียนและเยาวชนในสังคมไทย จากการศึกษาข้อมูลจากกรมสุขภาพจิตในส่วนของกรให้บริการสายด่วนสุขภาพจิต ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2563 (ตุลาคม 2562 - มีนาคม 2563) พบว่า 1 ใน 3 ของผู้ใช้บริการทั้งหมดเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 11 - 25 ปี และปัญหาที่พบมาก 5 อันดับ คือ ปัญหาความเครียดหรือวิตกกังวล ปัญหาจิตเวช ปัญหาความรัก ปัญหาซึมเศร้าและปัญหาครอบครัว ที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือเหตุการณ์ที่เป็นอันตราย [3] เช่นเดียวกับข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว พบว่า สถิติของผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว ในช่วงเดือน ตุลาคม 2562 - เมษายน 2563 มีจำนวน 141 ราย แบ่งออกเป็น ความรุนแรงทางร่างกาย ร้อยละ 87 ทางเพศ ร้อยละ 9 และทางจิตใจ ร้อยละ 4 ส่วนปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ ยาเสพติด ร้อยละ 35 บันดาลโทสะ ร้อยละ 33 หึงหวง ร้อยละ 25 สุรา ร้อยละ 17 เท่ากับการล้วงละเมิดทางเพศ

ร้อยละ 17 อาการจิตเภท ร้อยละ 9 และจากเกม ร้อยละ 2 ขณะที่สถิติความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่ปี 2559 - เมษายน 2563 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นคิดเป็น 1,400 ราย/ปี หรือ 118 ราย/เดือน เฉลี่ย 4 ราย/วัน [4] ซึ่งสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวยังคงทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ จากบทความของบุญวรา สุมะโน และณัฐนิ ฒ เชียงใหม่ [5] ระบุว่า หากดูสถิติในระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว จะพบว่า ความรุนแรงที่มีผู้ถูกกระทำเป็นเด็กมีแนวโน้มสูงขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เฉลี่ย 17% ส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบการคุ้มครองเด็กในประเทศ โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อาจไม่สามารถป้องกันและรับมือความทำร้ายและความเสี่ยงใหม่ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ งานวิจัยประสิทธิภาพกลไกการคุ้มครองเด็กพบว่า บุคลากรในระบบคุ้มครองเด็กยังขาดความเข้าใจ รวมทั้งทักษะและเครื่องมือในการปฏิบัติงาน อาทิ ขาดข้อมูลสถานการณ์เด็กในพื้นที่ ส่งผลให้กระบวนการคุ้มครองเด็กยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

จากการประมวลสถิติข้อมูล สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบัน พบว่าเด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ 1) ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่นและเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม 2) นิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถมอเตอร์ไซด์ มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ ที่ผิดกฎหมาย 3) ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกันสร้างความ บั่นป่วนในชุมชน ไปจนถึงการยกพวกตีกัน 4) มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุยังน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเอง ขาดความรับผิดชอบ 5) เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เริ่มจากการใช้บุหรี่เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และสารอันตรายที่แพร่ ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน 6) ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน่าใจ นอกจากนี้เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคม อาทิ ติดการพนัน นิยมเสี่ยงโชค การมั่วสุมในหอพัก ไม่ชอบไปโรงเรียน หนีเรียน ทำร้ายรังแกตนเอง หมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ นิยมบริโภคอาหารกรุบกรอบอาหารที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ เครียด ซึมเศร้า มองโลกในแง่ร้าย ไม่สนใจต่อปัญหาสังคม อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ตามสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเป็นผลมาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยเสี่ยงจากสภาพครอบครัว ปัจจัยเสี่ยงจากโรงเรียน ปัจจัยเสี่ยงจากชุมชนและสังคม ปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อน และปัจจัยเสี่ยงจากบุคลิกภาพหรือตัวนักเรียนเอง [2]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาและแก้ปัญหา สถานการณ์ความรุนแรงของเด็กนักเรียนและเยาวชนในสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างผลผลิต ผลลัพธ์ให้เกิดกับผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นการพัฒนา และยกระดับคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัย ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษาตั้งแต่ปี 2543 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เด็กนักเรียนมีความใกล้ชิดมากที่สุด รองลงมาจากครอบครัว ผู้ปกครองให้การยอมรับ และคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ การอบรมสั่งสอน การดูแลด้วยการเอาใจใส่ สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กนักเรียนเป็นหลัก ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย การจัดการเรียน การสอนต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งสอนทักษะชีวิต ที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 26 ให้โรงเรียนจัดการประเมินนักเรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา นอกจากนี้ ครูต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้ และพัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียนให้มีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียน และแก้วิกฤติทางสังคม สถานศึกษาต้อง จัดระบบงานกิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน ต้องนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน โดยใช้กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม เด็กนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง และดูแล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ โดยต้องจัดให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อน เพื่อคุ้มครองดูแลเด็กนักเรียน สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กนักเรียน ดังนั้นในการสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง สถานศึกษาควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กนักเรียนเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการสร้างความปลอดภัยในชีวิตของเด็กนักเรียน รวมทั้งการปกป้อง ค้ำครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียนจากอันตรายต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนย่อมส่งผลต่อคุณภาพการเรียนของเด็กนักเรียน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่ดี และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กระบวนการส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน รวมไปถึงบุคคลภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งจะต้องมีวิธีการเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ [2] การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะดำเนินไปได้ด้วยดีหรือประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการวางแผนนโยบาย การดำเนินงาน การกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังปรากฏในกลยุทธ์ที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้วยการบริหารจัดการร่วมกัน

ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และสถานศึกษา โดยมีจุดเน้นคือ สร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และระบบคุ้มครองนักเรียน รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กับเครือข่ายสหวิชาชีพทุกระดับ [6] และได้จัดทำโครงการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อสนองกลยุทธ์ดังกล่าว จากผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563 พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ และนักเรียนในสังกัดได้รับการส่งเสริม การดูแลช่วยเหลือและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมอย่างทั่วถึง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข [7] แต่ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษนั้น ยังประสบปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง ด้วยบุคลากรที่มีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน ทำให้นักเรียนยังมีปัญหาด้านพฤติกรรม สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีนักเรียนจำนวนมากที่ไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือเท่าที่ควร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรตระหนักถึงปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเร่งด่วน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทในการจัดการ ส่งเสริมประสานงานบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

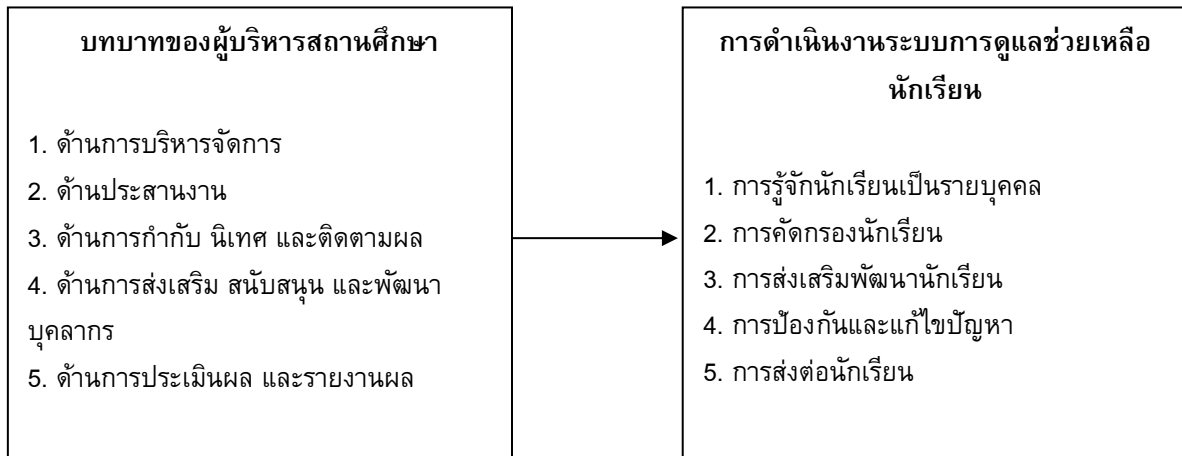
จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหาร และครูนำข้อมูลสารสนเทศวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
4. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 431 คน จาก 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง และโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 205 คน โดยกำหนดตามตารางสำเร็จของ Krejcie & Morgan (1970) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับสลากจำนวนครูตามสัดส่วนของประชากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นลักษณะแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ วิทย์ฐานะ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขต วิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการคุมการค้นคว้าอิสระ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนี IOC รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.963 และค่าความเชื่อมั่นของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เท่ากับ 0.964

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทางแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) และเดินทางด้วยตนเองไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนทางแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) โดยได้รับคืนจำนวน 205 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis – Enter Method)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านการประเมินผล และรายงานผล ด้านการกำกับ นิเทศ และติดตามผล ด้านการประสานงาน และด้านการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาบุคลากร

2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.999 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

บทบาทของ ผู้บริหาร สถานศึกษา	การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					โดยรวม (Y)
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	
X ₁	0.967**	0.852**	0.828**	0.953**	0.858**	0.924**
X ₂	0.938**	0.850**	0.830**	0.822**	0.985**	0.922**
X ₃	0.826**	0.954**	0.844**	0.791**	0.824**	0.903**
X ₄	0.841**	0.909**	0.940**	0.825**	0.822**	0.920**
X ₅	0.840**	0.864**	0.907**	0.894**	0.799**	0.913**
โดยรวม (X)	0.967**	0.964**	0.949**	0.937**	0.937**	0.999**

หมายเหตุ ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านรวมกัน การพยากรณ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ร้อยละ 87.10 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการ มีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการประสานงาน ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินผล และรายงานผล และด้านกำกับ นิเทศ และติดตามผลตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis – Enter Method) ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	b	β	SE _b	t	p
ค่าคงที่ (Constant)	0.008	-	-	5.661	0.000
1. ด้านการบริหารจัดการ (X ₁)	0.282	0.296	0.25687	504.049	0.000
2. ด้านการประสานงาน (X ₂)	0.251	0.243	0.05775	400.683	0.000
3. ด้านการกำกับ นิเทศ และติดตามผล (X ₃)	0.132	0.145	0.15593	245.960	0.000
4. ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร (X ₄)	0.169	0.238	0.10547	423.870	0.000
5. ด้านการประเมินผล และรายงานผล (X ₅)	0.165	0.166	0.00288	282.796	0.000

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	b	β	SE _b	t	p
R = 0.933	R ² = 0.871	SE _{est} = 0.256	F = 1373.589**		

หมายเหตุ ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้าน การประเมินผล และรายงานผล ด้านการกำกับ นิเทศ และติดตามผล ด้านการประสานงาน และด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการและ ขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสำเร็จต่อ สถานศึกษา เนื่องจากเป็นผู้นำ คอยกระตุ้น กำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครู ให้มีการปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งคอยกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงาน ของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีย์ จิมฉลอง [8] ได้ศึกษา ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหาร สถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน การบริหารจัดการ ด้านการกำกับ นิเทศ และติดตาม ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล เช่นเดียวกับพิ ชามณูษ์ ม่วงแก้ว [9] ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด

2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริม พัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี ความสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มี ความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของรองรัตน์ ทองมาลา [10] ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม ทิศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า 1) การ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทิศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมาก ไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรอง นักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่นเดียวกับพรพัฒน์ ภักดีโพธิ์ [11] ได้ศึกษา การดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 31 โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.999 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก กล่าวคือ หากผู้บริหารสถานศึกษามีระดับบทบาทในระดับมาก สถานศึกษาก็จะมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากตามไปด้วย และในทางกลับกัน หากผู้บริหารสถานศึกษามีระดับบทบาทในระดับต่ำ ก็จะมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่ำด้วยเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้บริหารจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับทุกชั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีย์ ฉิมฉลอง [8] ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบช่วยเหลือการดูแลนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก (r = 0.763) อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองจำแนกนักเรียน อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ส่วนความสัมพันธ์กับการส่งต่อนักเรียน การส่งเสริมพัฒนา นักเรียน การรายงานผล การป้องกันและแก้ปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ .01

4. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับการพยากรณ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ร้อยละ 87.10 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ มีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการประสานงาน ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินผล และรายงานผล และด้านกำกับ นิเทศ และติดตามผล ตามลำดับที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ แนวทางในการดำเนินงาน กำหนดโครงสร้างการบริหารงาน รวมถึงแต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมและมอบหมายงานบุคลากรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ [12] ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย ต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรประชุมคณะกรรมการและบุคลากรหลักของโรงเรียน เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องแนวนโยบายการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อีกทั้งควรแต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ มีการประสานงานร่วมกันเป็นทีม ได้แก่ ทีมนำ ทีมทำ และทีมประสาน ตามความเหมาะสมของบุคลากรภายในโรงเรียน [12] ส่วนด้านการประสานงาน นับว่าเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอีกประการหนึ่ง ที่ส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น นอกจากการประสานงานกับคณะกรรมการภายในสถานศึกษาแล้ว จำเป็นต้องประสานงานกับผู้ปกครอง องค์กร ชุมชน หรือหน่วยงานภายนอกในการร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา และส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องประสานงานที่มุ่งงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ [12] ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานจัดระบบการ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ของบุคลากรทางการศึกษาทุกคน และผู้ปกครอง ชุมชนที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการประสานสัมพันธ์ภายใน คือ คณะกรรมการทุกคนทั้งที่มำ ทิมทำ และทีมประสานต้องร่วมมือกันทำงานเป็นทีม และกำหนดแผนการจัดประชุมแต่ละทีมชัดเจน และการประสานการทำงานภายนอก เช่น การประชุมผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้าน เป็นต้น เช่นเดียวกับวราพร ม่วงประดม [13] ได้กล่าวถึงการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประสานงาน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษาต้องใช้ทักษะการประสานงานอย่างรอบด้าน โดยใช้เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานภายในและการสื่อสารที่ดีสามารถลดปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น ส่วนด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการสร้างความตระหนักให้ครูและบุคลากรเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การให้รางวัล ยกย่อง เสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร ตลอดจนส่งเสริมให้มีการประชุม อบรม หรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ [12] ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [14] ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ส่งเสริม สนับสนุน การขับเคลื่อน และผดุงรักษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างขวัญกำลังใจ และพัฒนาบุคลากร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ และทักษะอันจะเป็นการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป รวมถึงด้านกำกับ นิเทศ และติดตามผล และด้านการประเมินผล และรายงานผล นับว่าเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารต้องคอยกำกับ นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลที่ได้มาประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำไปปรับปรุงผลการปฏิบัติงานในปีต่อ ๆ ไป รวมถึงรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปี รวบรวมเป็นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา นำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับจำเริญ นาคอุไร [15] กล่าวว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลังดำเนินการโครงการ และให้คณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดทำข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสารสนเทศของโรงเรียนและมีการจัดทำรายงานผล และมีการให้หน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นด้านที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด เช่น การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เช่น จัดอบรมบุคลากรด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน หรือให้รางวัลห้องเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น มีการเยี่ยมบ้านครบ 100 % เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

3. สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น จัดทำระบบการเยี่ยมบ้าน และการคัดกรองนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จัดทำเครื่องมือที่หลากหลาย รวมถึงจัดทำระบบสารสนเทศที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วน เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงาน

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีการจัดประกวดสถานศึกษาต้นแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ให้รางวัลแก่สถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานในระดับดีขึ้นไป รวมถึงจัดกิจกรรมให้สถานศึกษาทุกแห่งได้ศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อนำไปพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยต่อยอดศึกษาแนวทางการบริหารจัดการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เพื่อให้ทราบแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อทราบถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนตามภูมิภาคต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Krejcie, R.V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607-610.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน : หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). (ร่าง) **คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับพัฒนา พ.ศ.2563)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- [4] กรมสุขภาพจิต. (2563). **ห่วงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว**. สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30544>
- [5] บุญวรา สุมะโน และณัฐินี ณ เชียงใหม่. (2563). **ถึงเวลาปรับปรุงระบบการคุ้มครองเด็ก เพื่อปกป้องอนาคตของชาติ**. สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://tdri.or.th/2020/07/thai-child-protection-act-improved-system/>.
- [6] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2560). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2560 – 2564**. กรุงเทพฯ: กลุ่มนโยบายและแผน.
- [7] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2563). **รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563**. กรุงเทพฯ: กลุ่มนโยบายและแผน.

- [8] อารีย์ ฉิมฉลอง. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [9] พิชามณัฐ ม่วงแก้ว. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [10] รongรัตน์ ทองมาลา. (2558, ตุลาคม – มกราคม). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 1(3).
- [11] พรพัฒน์ ภักดีโพธิ์. (2558, กันยายน – ธันวาคม). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(3).
- [12] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 – 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- [13] วราพร ม่วงประถม. (2558, พฤษภาคม – สิงหาคม). การศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(2).
- [14] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [15] จำริญ นาคอุไร. (2559, พฤษภาคม – สิงหาคม). การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 12(2).